

Spomienka na prof. MUDr. Vladimíra Zvaru, DrSc.

V apríli si pripomínáme nedožitú 100. ročie narodenia prof. MUDr. Vladimíra Zvaru, DrSc., akademika SAV a ČSAV, ktorého možno zaradiť medzi troch veľkánov českej a slovenskej urológie. Spolu s prof. MUDr. Eduardom Hradcom, DrSc. (1918 – 2005), a prof. MUDr. Janom Kučerom, DrSc. (1918 – 2004), ho možno považovať za zakladateľa modernej českej a slovenskej urológie.

Vladimír Zvara sa narodil 22. apríla 1924 v obci Kociha na Gemeri ako štvrté dieťa zo šesťčlennej rodiny krajčira, čiastočne roľníka. Matka sa starala o domácnosť a pomáhala v krajčírstve. Po skončení základnej školy sa stal študentom gymnázia v neďalekej Rimavskej Soboty. Po Mníchovskom diktáte, keď bola Rimavská Sobotka pričlenená k Maďarsku, patril k tým študentom, ktorí organizovali sťahovanie učebných pomôcok do Tisovca, kde sa vytvorilo Štátne slovenské gymnázium. Tam v roku 1944 zmaturoval a pôsobil ako výpomocný učiteľ. Po skončení II. svetovej vojny sa zapísal na Lekársku fakultu UK v Bratislave, ktorú ukončil v roku 1950 a začal pracovať na tamojšej Urologickej klinike, ktorá bola súčasťou Katedry II. chirurgickej kliniky LF UK (v budove bývalého Grand Sanatória na Hlbokej ceste 11, kde od roku 1925 sídlila aj ortopedická klinika a interná klinika). Napriek personálnym problémom (ani jeden z asistentov kliniky sa nepripravoval na splnenie podmienok pre habilitáciu) plnilo pracovisko základné pedagogické úlohy a na dobrej úrovni zabezpečovalo klinickú činnosť. Chýbala však aktivita na poli publikačnom, ako aj pri zavádzaní nových liečebných postupov.

Dr. Zvara dostal miesto na klinike pod podmienkou, že si sám vyhladá vhodné pracovisko na absolvovanie vedeckej aspirantúry. Po odchode prvého prednostu kliniky prof. MUDr. Jozefa Jakšyho (1900 – 1991) a prof. MUDr. Karla Kocha (1890 – 1981), žiakov prof. MUDr. Stanislava Kostlivého (1877 – 1946), nezostala totiž na tejto klinike kvalifikovaná osobnosť, ktorá by mohla prevziať funkciu školiteľa (ani na iných urologických pracoviskách na Slovensku

nebol ani jeden profesor alebo aspoň docent). Aspirantúru nastúpil na II. chirurgickej klinike LF UK, kde bol jeho školiteľom akademik prof. MUDr. Karol Šiška, DrSc. (1906 – 2000), ktorý mu po roku zabezpečil ďalšie školenie v urológii na Chirurgickej klinike LF Karlovej univerzity (KU) v Hradci Králové pod vedením akademika prof. MUDr. Jana Bedrnu (1897 – 1956). Títo významní akademici, školitelia zásadne ovplyvnili odborný profil a chirurgickú zručnosť Dr. Zvaru. Vedeckú prácu s názvom *O implantácii močovodov do hrubého čreva a niektorých jej následkoch* obhájil pred Vedeckou radou LF UK v Bratislave v decembri 1955. Bola to prvá obhajoba aspirantskej dizertačnej práce na LF UK, vyšla ako monografia vo vydavateľstve SAV v Bratislave (1956). Pred definitívnym návratom do Bratislavy absolvoval krátky študijný pobyt v IKEM v Prahe na Nefrologickej klinike u prof. MUDr. Jana Brodu (1912 – 1985) a na Urologickej klinike v Brne u prof. MUDr. Karla Neuwirta (1893 – 1970).

Po návrate na pôvodné pracovisko v roku 1955 sa smerovanie jeho ďalšej odbornej a vedeckej profilácie mohlo uplatniť len v malej miere, najmä pre slabú ochotu spolupracovníkov opustiť zabehnuté formy a obsah práce, ale aj izolovanosť pracoviska v pavilóne na Hlbokej ceste. Začal sa preto popri bežnej práci zaoberať dovedy na klinike chýbajúcou detskou urológiou, v ktorej získal skúsenosti u akademika Bedrnu v Hradci Králové. Pediatri túto aktivitu uvítali, takže v krátkom čase bolo možné jej široké uplatnenie. Hlavne výskyt urolitiázy u detí, oneskorené diagnózy ťažkých vrodených anomálií močových ciest vzbudili široký záujem o včasnú diagnostiku, liečbu i prevenciu, ktorá dodnes takmer eliminovala širší výskyt týchto ochorení. Problematika detskej urológie bola predmetom Zvarovej habilitačnej práce *Cystitída a chirurgická pyelonefritída v detskom veku*, ktorú obhájil v júni 1961 a bol vymenovaný za docenta pre odbor urológie. V roku 1968 obhájil doc. Zvara monografickú prácu *Chronická pyelonefritída v detskom veku* a získal vedeckú hodnosť doktora

lekárskych vied (DrSc.), na základe ktorej bol v roku 1970 menovaný za profesora urológie.

Pretože Urologická klinika nemala vedecky graduovaného vedúceho pracovníka, vymenovali doc. MUDr. Vladimíra Zvaru po zriadení samostatnej katedry urológie roku 1962 za jej vedúceho. Samostatná katedra mala nárok na zvýšenie počtu asistentkých miest, na ktoré boli na základe výberových konaní prijímaní pracovníci, ktorí mali za úlohu zmeniť profiláciu kliniky a jej smerovanie podľa vzoru moderných urologických pracovísk vo svete.

Medzitým zabezpečoval doc. Zvara aj svoj ďalší odborný a vedecký rast. Roku 1963 získal štipendium WHO na študijný pobyt vo Veľkej Británii. Väčšinu času trávil na Institute of Urology v Londýne, kde sa zaujímal najmä o chirurgiu nádorov močového mechúra, derivácie moču, o komplexnú liečbu nádorov testis i o komplexnú liečbu urolitiázy vrátane operácií na prístítnych telieskach (paratyreoidektómia). Na inom londýnskom pracovisku venoval pozornosť riešeniu vrodených anomálií penisu a uretry. Na Urologickej klinike v Leedsi upriamil záujem na liečbu metabolických porúch pri urolitiáze. Okrem skúseností v Londýne a v Leedsi bola prameňom jeho